

Betænkning

over forslag til lov om beskæftigelsesfremmende foranstaltninger inden for ældreomsorgsområdet.

(Midlertidig forhøjelse af refusionsprocenten for hjemmehjælp.)

(Afgivet af socialudvalget den 27. august 1977.)

Udvalget har behandlet lovforslaget i en række møder og har herunder haft samråd med socialministeren, der tillige har besvaret en række spørgsmål, udvalget har stillet til skriftlig besvarelse.

Tre af disse er optrykt som bilag til betænkningen.

Skriftlig og/eller mundtlig henvendelse er modtaget fra følgende:

Børne- og ungdomspædagogernes Landsorganisation,
 Dansk Socialrådgiverforening,
 FOLA, Landsforeningen af Forældre til Børn i Daginstitutioner,
 Kommunernes Landsforening,
 Landsforeningen Danske Klubfolk,
 Landsforeningen for Socialpædagoger og Pædagogisk Medhjælperforbund.

Udvalget har blandt andet drøftet hjemmehjælpen på lørdage, søn- og helligdage samt i morgen- og aftentimerne på ugens øvrige dage.

Dette spørgsmål var i mere begrænset omfang fremme allerede i forbindelse med folketingets behandling af bistandslovforslaget, og i betænkningen over dette er på side 7 anført følgende:

„Udvalget er bekendt med, at der såvel efter de gældende som efter de foreslåede bestemmelser er mulighed for at yde hjemmehjælp om søndagen, men at mange kommuner i praksis ikke har fundet mulighed

herfor. Udvalget finder det ønskeligt, om kommunerne opfordres til at tage spørgsmålet op på ny, idet en del pensionister utvivlsomt er afhængige af hjemmehjælp på disse dage.“

Udvalget ønsker i forbindelse med behandlingen af dette lovforslag at understrege det hensigtsmæssige i at udbygge hjemmehjælpen på de indledningsvis nævnte tidspunkter.

Udvalget har endvidere drøftet en eventuel udvidelse af hjemmehjælpens pligtige arbejdsopgaver, hvilket spørgsmål også er fremhævet over for udvalget i henvendelsen fra Kommunernes Landsforening.

Dette spørgsmål har været behandlet under et samråd med socialministeren, som har stillet sig positivt over for en udvidelse og herunder blandt andet har nævnt bistand til hovedrengøring.

Det er udvalgets opfattelse, at en udvidelse af arbejdsopgaverne er særdeles ønskelig.

I tilslutning til svaret på det optrykte spørgsmål 3 ønsker *udvalget* at udtale, at der ikke ved de nedenfor gjorte indstillinger (og afstemningen over lovforslaget) på forhånd er taget stilling til de i lovforslagets bemærkninger under 2-6 opregnede foranstaltninger.

Herefter indstiller et *flertal* (socialdemokratiets, fremskridtspartiets, Danmarks

kommunistiske partis og det radikale venstres medlemmer af udvalget) lovforslaget til *vedtagelse uændret*.

Et *mindretal inden for flertallet* (fremskridtspartiets medlemmer af udvalget) udtaler:

Den socialpolitiske målsætning, der ligger i at give borgerne mulighed for at blive længst muligt i eget hjem i stedet for at blive indlagt på plejehjem, er netop, hvad fremskridtspartiet har talt for igennem de sidste fem år.

Det er derfor glædeligt, at regeringen nu i lovforslagsform viser, at den er enig i fremskridtspartiets målsætning om, at den stærke stigningstakt i plejehjemspladser til en anlægningspris af 300-350.000 kr. pr. plads, ifølge forslaget endelig skal neddæmpes. Det er både den menneskeligt og samfundsmæssigt rigtige løsning, forslaget hermed peger på. At vi også er enige i, at der dog fortsat vil være et plejehjemsbehov af betydelige dimensioner, har fremskridtspartiet givet udtryk for og taget hensyn til i vore planer for en sund udvikling af samfundets økonomi.

Det er utilfredsstillende, at lovforslaget ikke angiver tydeligere rammer for kommunernes aktivitet i overensstemmelse med forslaget målsætning. Regeringen forpligter sig til i nødvendigt omfang at anvende de styringsmidler, der er anvist i det under udvalgsbehandlingen stillede spørgsmål 1 og 2.

Fremskridtspartiet har bemærket sig det meget klare svar på det under udvalgsbehandlingen stillede spørgsmål 1 om, at til slutningen til lovforslaget alene tager sigte på de i paragrafferne 1 og 2 foreslåede ændringer og ikke har relation til den samlede 6-punkts målsætning, der er opført under bemærkningerne til lovforslaget.

Dette præciseres så klart fra vor side, da fremskridtspartiet under ingen omstændigheder kan gå ind for det i punkt 3 i nævnte opstilling udtrykte ønske om en intensivering af uddannelsen af hjemmehjælpere. Vi finder, at et ønske om en merbevilling på 11 mill. kr. til disse uddannelsesformål er en meget dårlig samfundsinvestering. Vi vil selvsagt stemme imod et sådant bevillingsønske, hvis dette fremlægges i finansudvalget.

Uddannelsen af de 2000 yderligere hjem-

mehjælpere kan sagtens ske inden for de nuværende bevillinger, idet det er ganske absurd, at personer, der i en længere årrække allerede har bestridt hjemmehjælpergerningen, nu skal påtvinges et teoretisk kursus på 160 timer.

Bemærkninger til lovforslaget i almindelighed:

Fremskridtspartiet er særdeles tilfreds med indsatsen fra den gruppe mennesker, som traditionelt hidtil har virket som hjemmehjælpere. Altså typisk mennesker, som fra egen husholdning og familie har de praktiske erfaringer med, hvordan husførelse fornuftigt tilrettelægges, og som ikke er indstillet på nidkært at håndhæve regler om faggrænser, arbejdstid og betalingsnormer.

Fremskridtspartiet ser med uro på socialministerens bestræbelser for at fortrænge denne gruppe hjemmehjælpere og frygter, at udviklingen på dette felt bliver lige så skræmmende inden for hjemmehjælpsområdet, som da tidligere generationers børnehavelærerinder for nogle år siden blev fortrængt af nutidens BUPL-organiserede børnepædagoger.

Fremskridtspartiets ændringsforslag til finansloven for finansåret 1. april 1977-31. marts 1978 udtrykte partiets indstilling til lovforslagets bemærkninger pkt. 2 om lempelse af betalingssatserne for hjemmehjælp: Det er glædeligt, at socialministeren udtrykker enighed med fremskridtspartiet. Fremskridtspartiet finder nemlig ikke, at hjemmehjælp for ældre medborgere bør være en luksus, men en ret for dem, der har behov. Med baggrund i denne pligt for samfundet foreslog fremskridtspartiet, at betaling for hjemmehjælp fra 1. april 1977 ikke skulle opkræves for personer, hvis indtægt ud over folkepensionen ikke overstiger 5.000 kr. for enlige og 10.000 kr. for pensionist-ægtepar.

Vedrørende bemærkningernes pkt. 5 må vi udtrykke stor betænkelighed.

Et *andet mindretal inden for flertallet* (Danmarks kommunistiske medlem af udvalget) udtaler:

Selv om DKP kan gå ind for selve lovtjekstens indhold, må vi tage afstand fra de i bemærkningerne under pkt. 4 og 6 opregnede foranstaltninger. DKP mener ikke, at

forslaget danner grundlag for en afdæmpning af plejehjemsbyggeriet, og mener ikke, at der bør ske en ændring af de generelle tilskud til kommunerne i nedadgående retning. DKP kan ikke gå ind for en afdæmpning af plejehjemsbyggeriet, så længe der findes over tusinde på ventelister til plejehjemsplads, og så længe der på hospitalerne etableres venteafdelinger til plejehjemsindstillede pensionister, hvor ventetiden strækker sig op til over 1 år eller mere.

DKP finder i øvrigt, at en nedsættelse af de generelle tilskud til kommunerne vil opheve den beskæftigelsesmæssige effekt, der kan ligge i forslaget om øget refusion af kommunernes udgifter til hjemmehjælp.

Et *mindretal* (venstres, det konservative folkepartis og kristeligt folkepartis medlemmer af udvalget) er af den opfattelse, at

lovforslagets sigte og indhold må vurderes ud fra dets egnethed til at indgå i en samlet økonomisk løsning. Mulighederne for at opnå bred politisk enighed om en sådan løsning er efter mindretallets opfattelse ikke udtømt. Tværtimod bør der hurtigst muligt genoptages forhandlinger med henblik på at nå et positivt resultat. Behovet herfor understreges af den fortsatte forværring af Danmarks økonomiske situation.

Partiernes endelige stilling til forslaget vil — afhængigt af resultatet af ovennævnte fornyede forhandlinger — blive tilkendegivet ved lovforslagets 3. *behandling*.

Et *andet mindretal* (centrum-demokraterne og socialistisk folkepartis medlemmer af udvalget) vil redegøre for sin stillingtagen ved lovforslagets 2. *eller 3. behandling*.

Albertsen (S). Svend Andersen (Bornh.s a.). (S). Hjortnæs (S).

Inge Fischer Møller (S). Tastesen (S), Taanquist (S). Grethe Philip (RV).
formand.

Bertel Haarder (V). Nathalie Lind (V). Palle Simonsen (KF).

Yvonne Herløv Andersen (CD). Inge Krogh (KrF). Jørgen Junior (FP).

Erlendsson (FP). Nyborg (FP). Ebba Strange (SF). Tove Jørgensen (DKP).
næstformand.

Partierne DR og VS var ikke repræsenteret ved medlemmer i udvalget.

Bilag.

Spørgsmål 1:

Hvor mange plejehjemspladser forudsættes *ikke* bygget som følge af dæmpningen i henholdsvis 1979 (besparelse 50 mill. kr.) og i 1980 (besparelse 100 mill. kr.)?

Spørgsmål 2:

Lovforslagets besparelser inden for plejehjemssektoren i forhold til udbygningsplanerne bedes belyst.

Svar:

Der kan ikke angives nogen nærmere størrelsesorden for afdæmpningen i plejehjemsforbruget. Da ordningen forudsættes at skulle være statsfinansielt neutral, har det imidlertid i forhold til kommunerne været nødvendigt at anslå en forventet statslig mindreudgift som følge af de samlede virkninger på plejehjemsområdet og tilgrænsende områder (beskyttede boliger m.m.). Dette skøn er naturligvis behæftet med en ganske betydelig usikkerhed.

Der er efter den sociale lovgivning ingen mulighed for at pålægge en kommune ikke at bygge plejehjem.

Gennem udbygningsplanssystemet har de centrale myndigheder imidlertid mulighed for at påvirke kommunernes dispositioner på det sociale område.

Ved de sidste to års gennemgang af kommunernes og amtskommunernes udbygningsplaner har der da også i en række tilfælde været tale om enten pålæg om indsendelse af en revideret plan til godkendelse eller en henstilling om ændret serviceniveau bl.a. som følge af pågældende kommunes aktiviteter på ældreomsorgsområdet.

Specielt for så vidt angår afdæmpning af plejehjemsudbygning har pålæg og henstillinger især været givet til kommuner i Ringkøbing og i mindre grad Viborg amter samt i øvrigt til enkelte kommuner andre steder i landet.

Der forventes ikke en afdæmpning af plejehjemsudbygningen i hovedstadsområdet.

Spørgsmål 3:

Kan det bekræftes, at lovforslagets § 1, jfr. § 2, *alene* vedrører midlertidig forhøjelse af refusionsprocenten for hjemmehjælp?

Det ønskes således klargjort, at positiv stillingtagen til lovforslaget ikke medfører bindende positiv stillingtagen til de i lovforslagets bemærkninger nævnte øvrige elementer i regeringens oplæg inden for ældreomsorgsområdet.

Såfremt antagelsen ikke kan bekræftes, udbedes en nærmere redegørelse, herunder for det selvstændige indhold af § 2.

Svar:

Lovforslaget regulerer alene spørgsmålet om midlertidig ydelse af en særrefusion på 25 pct. af en vis del af en kommunes refusionsberettigende udgift til hjemmehjælp.

Bemyndigelsesbestemmelsen i lovforslagets § 2 vedrører derfor alene indholdet af forslaget § 1, dvs. spørgsmålet om ydelse af særrefusion for hjemmehjælpsudgifter.

Såfremt lovforslaget vedtages, vil der derfor med hjemmel i § 2 kun blive fastsat bestemmelser om den nærmere fremgangsmåde for beregning af særrefusion, anmeldelse af udgifter, anvisning af statstilskud m.v., for så vidt angår udgifter til hjemmehjælp.

I det omfang de øvrige i lovforslaget omtalte foranstaltninger ikke kan gennemføres ved administrative forskrifter, vil folketingets medvirken være nødvendig.

Om de øvrige punkter i regeringens samlede plan kan i øvrigt bemærkes:

Lempelse af betalingsstatserne for hjemmehjælp:

Cirkulære vil blive udarbejdet med hjemmel i bistandslovens § 54.

Intensivering af uddannelsen af hjemme-hjælpere:

Omlægningen af uddannelsen vil ske administrativt. Den bevillingsmæssige hjemmel vil blive søgt til de nødvendige merudgifter ved udbygningen af uddannelsen.

Refusion af plejehjems kapitaludgifter omlægges til generelle tilskud:

Omlægningen kræver ændring af bistandsloven.

Der stiles mod, at ændringen gennemføres pr. 1. januar 1979 efter et udredningsarbejde med deltagelse fra kommunal side.

*Maksimumsgrænserne for de refusionsberetti-**gende driftsudgifter ekskl. ejendomsudgifter ophæves:*

Ændringen sker ved udsendelse af cirkulære, jfr. skrivelse af 24. august 1977 i tilknytning til drøftelsen om samrådsspørgsmål K.

Ændringer i de generelle tilskud til kommunerne:

Den statslige merudgift på 243 mill. kr. i 1978 forudsættes fratrukket de kommunale tilskud efter objektive udgiftsbehovskriterier i det statslige overgangså 1978. Hjemmelen hertil vil blive søgt på forslag til finanslov 1. april 1978-31. december 1978. I årene 1979 og 1980 vil en tilsvarende fremgangsmåde blive fulgt.